

**JUDECĂTORIA
CHIȘINĂU**
(sediul Buiucani)

Republica Moldova, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, 200
Email: jbu@justice.md; Tel.: /+373 22/ 204 904
www.instante.justice.md

Dosar nr. 1-1621/2022, 1-22093647-12-1-30062022

Curtea Constituțională a Republicii Moldova
mun. Chișinău, str. A. Lăpușneanu 28

Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, Vă expediază sesizarea privind excepția de neconstituționalitate depusă de către inculpatul Stoianoglo Alexandr și apărătorii acestuia, avocații Munteanu Victor și Gafton Vasile în cadrul cauzei penale nr. 1-1621/2022, 1-22093647-12-1-30062022, privind învinuirea lui *Stoianoglo Alexandr Dmitrii*, în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 177 alin. (2) lit.a) și b) Cod penal, pentru examinarea cererii privind excepția de neconstituționalitate prezentată în conformitate cu art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituția R.M., în baza încheierii Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 20 iunie 2025.

Anexă:

1. Încheierea Judecătoriei Chișinău sediul Buiucani din 20 iunie 2025 pe 8 file.
2. Sesizarea depusă de către inculpatul Stoianoglo Alexandr și apărătorii acestuia, avocații Munteanu Victor și Gafton Vasile pe 23 file.
3. Copia rechizitoriului în cauza penală nr. 2021960136 pe 20 file.

Judecătorul
Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani

Natalia Patrașcu

Dosarul nr. 1-1621/2022
1-22093647-12-1-30062022

ÎNCHEIERE

20 iunie 2025

mun. Chișinău

Judecătoria Chișinău(sediul Buiucani)

În componență:

Președintele ședinței, judecător

Elena Costiuc

Judecători

Natalia Patrașcu

Arina Ialanji

grefier

Vasilina Bejenari

Cu participarea:

procurorului

Valeriu Crăciun

avocaților

Vasile Gafton, Victor Munteanu

părții vătămate

Viorel Morari

inculpatului

Alexandr Stoianoglo

examinând în cadrul ședinței publice, cauza penală privind învinuirea lui **Stoianoglo Alexandr Dmitrii**, învinuit în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 177 alin. (2) lit.a) și b) Cod penal,-

A CONSTATAT :

Cauza penală în privința lui Stoianoglo Alexandr, învinuit în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 177 alin. (2) lit.a) și b) Cod penal, a parvenit în instanța de judecată la data de 30 iunie 2022, fiind înregistrată cu nr. 1-1621/2022, 1-22093647-12-1-30062022, fiind repartizată aleatoriu în procedura judecătorului Natalia Patrașcu la aceeași dată.

Potrivit rechizitoriului, **Stoianoglo Alexandr Dmitrii** se învinuiește în aceea că, deținând funcția de Procuror General în baza decretului Președintelui Republicii Moldova nr.1334-VIII din 29.11.2019, fiind potrivit prevederilor art.123 alin.(3) Cod penal, persoană cu demnitate publică, împuternicit în conformitate cu prevederile pct.3.1 al Instrucțiunii - anexă la ordinul Procurorului General nr.256 din 05.11.2004 cu dreptul de a furniza personal și prin intermediul serviciului de presă orîșice informație publică vizând activitatea organelor Procuraturii, având acces, în postura sa de procuror ierarhic superior și, fiind în posesia unor corespondențe private ale Procurorului-șef al Procuraturii Anticorupție Viorel Morari cu alte persoane, obținute din telefonul mobil al ultimului, ridicat în cadrul cauzei penale nr.2019928041, urmărind scopul încălcării inviolabilității vieții personale a lui Viorel Morari, exprimate în răspândirea cu bună- știință într-un discurs public și prin intermediul mass-media a conversațiilor personale ale acestuia, ocrotite de lege ce constituie secret personal, având drept motiv năzuința de discreditare, prin ponegrirea carierei profesionale și

a personalității Procurorului-șef al Procuraturii Anticorupție Viorel Morari și, crearea unei percepții negative a imaginii ultimului, care pe parcursul activității profesionale a devenit cunoscut societății și, în așa mod să-și justifice acțiunile coercitive luate în privința lui Viorel Morari și defăimarea ultimului, prin intermediul Serviciului de presă al Procuraturii Generale, a publicat pe pagina web a Procuraturii Generale, un anunț, prin care, a invitat reprezentanții mass-media la un briefing de presă, organizat la sediul instituției, pentru data de 04.10.2021, ora 11.00 minute.

În continuare, Procurorul General Alexandr Stoianoglo, acționând cu același scop și motiv, fiind în posesia conținutului unor conversații dintre Viorel Morari și alte persoane, realizate prin aplicația „Whatsapp”, instalată în telefonul mobil personal al victimei, de model „Apple iPhone XS” , în perioada în care acesta exercita funcția de Procuror - șef al Procuraturii Anticorupție, la data de 04.10.2021, începând cu ora 11 și 00 minute, aflându-se în sediul Procuraturii Generale, situat în mun.Chișinău, bd.Ștefan cel Mare și Sfânt nr.73, a organizat și susținut un briefing de presă, în cadrul căruia, contrar prevederilor art.8 paragraful 1 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, art.28 și art.30 alin.(1) din Constituție, art.14 alin.(1) și art. 15 alin.(1) Cod procedură penală, art.10 alin.(1) din Legea nr,64 din 23.04,2010, cu privire la libertatea de exprimare, art. 15 alin.(2) lit.d) din Legea nr.3 din 25.02.2016 cu privire la Procuratură, care consacră dreptul persoanei la secretul corespondenței, la inviolabilitatea vieții private și interzice divulgarea informației despre viața personală a altei persoane, cu bună știință fără a avea consimțământul lui Viorel Morari, a răspândit informații ocrotite de lege, despre viața personală a ultimului ce constituia secret personal, inclusiv profesional, care se exprimau în acordarea suportului lui Viorel Morari în vederea organizării unui interviu și pregătirii întrebărilor pentru interviu, în relațiile profesionale ale ultimului cu Vladislav Gribincea și alți reprezentanți ai organizațiilor non-guvernamentale, în comunicarea lui Viorel Morari cu Peter Mihalko pe aspecte ce țin de demiterea lui Viorel Morari din funcția de Procuror - șef al Procuraturii Anticorupție și interviul planificat cu postul de televiziune „Publika TV”, informații, care nu era publice și nici de interes public, astfel încât, în cadrul discursului public, în fața reprezentanților mai multor instituții mass-media, utilizând intenționat informații obținute în cadrul cauzei penale nr.2019928041, prin folosirea situației de serviciu; a dat citire unor conversații ale Procurorului - șef al Procuraturii Anticorupție Viorel Morari cu Vladimir Gavriliță, consilier în cadrul Corpului de control al Prim-ministrului Republicii Moldova; Vladislav Gribincea, directorul executiv al Centrului de Resurse Juridice din Moldova; Iulian Rusu, director adjunct al Institutului de Politici și Reforme Europene și Peter Mihalko, șeful Delegației Uniunii Europene în Republica Moldova, pe care le-a expus literal, după cum urmează:

- conversațiile reciproce sub formă de mesaje transmise de pe numărul de telefon a lui Viorel Morari, pe numărul de telefon a lui Vladimir Gavriliță, prin aplicația Whatsapp și anume, mesajul expediat de către Vladimir Gavriliță lui Viorel Morari la data de 04.11.2019, ora 06:02:29 cu următorul conținut — „ Noroc. Dacă e posibil nu fă briefing astăzi, pentru că o să aibă mai puțin impact”, mesajele expediate de către Viorel Morari lui Vladimir Gavriliță la data de 18.11.2019, orele 15:06:06 și 15:06:14 cu următorul conținut - „Salut. M-a sunat Moțpan. Vine la 17:40. Nu știu cu ce ”.

-conversațiile reciproce sub formă de mesaje transmise de pe numărul de telefon a lui Viorel Morari pe numărul de telefon (a lui Vladislav Gribincea, prin aplicația Whatsapp și anume, mesajele expediate de către Vladislav Gribincea lui Viorel Morari la data de 16.12.2019, orele 12:12:04 și 12:12:28 cu următorul conținut— „ Ce zici de miercuri ora 18:00? Vor fi vreo 10 ONG-iști credibili, și interesați de domeniu”, mesajele de la data de 18.12.2019, orele 07:59:01, 07:59:30, 08.00:30 și 08:03:20 cu următorul conținut-„Ne vedem astăzi la 18:00, strada București, 90, of.20, Institutul de Politici și Reforme Europene. Vor fi 10 ONG-iști și jurnaliști de încredere. Ce se vorbește acolo rămâne. Domeniile principale de interes pentru ei sunt: 1. Situația actuală de la PA; 2. înțelegerea atacurilor lui Stoianoglo din emisiune; 3. Progresul în investigarea furtului miliardului; 4. Investigarea dosarului cu privire la deportarea turcilor și a dosarului privind finanțarea PSRM; 5. Dosarul privind interceptarea ONG-iștilor”; mesajele expediate de către Viorel Morari lui Vladislav Gribincea la data de 19.12.2019, orele 11:12:11 și 11:37:53 cu următorul conținut - „Eposibil de distribuit? Eu vorbesc prin altă mass-media ”; mesajul expediat de către Vladislav Gribincea lui Viorel Morari la data de 19.12.2019, orele 11:45:36 cu următorul conținut - „Am înțeles că blondul de pe Mateevici este în temă ”

- conversațiile reciproce sub formă de mesaje transmise de pe numărul de telefon a lui Viorel Morari pe numărul de telefon a lui Iulian Rusu prin aplicația Whatsapp și anume, mesajele expediate de către Iulian Rusu lui Viorel Morari la data de 23.12.2019, orele 13:58:15; 13:58:44; 13:58:54 și 14:23:40 cu următorul conținut - „Atacul mediatic s-a simțit în perioada în preajma și după delegare- suspendare? De la cine a parvenit? Ați fost intimidat de persoane publice-lideri de partid? Informațiile prezentate în public despre Dvs. cum le catalogați, inclusiv timpul în care au fost plasate? Ați comunicat cu Procurorul General recent numit în funcție înainte de delegare? Care este soarta cauzelor inițiate de Dvs., acțiunile Procurorului General? Ce credeți, câ va urma? Dosar penal? Intimidarea membrilor familiei? Ce se întâmplă cu colegii din Procuratura Anticorupție? Credeți, că există legătură între suspendarea-delegarea și faptul revenirii la dosare de rezonanță precum finanțarea PSRM? Cum apreciați activitatea Procuraturii Anticorupție în perioada exercitării mandatului? Așa am reformulat întrebările. Dacă crezi că e ok, le transmit sub formă de sugestii. Ok. Transmit mai departe”; mesajul expediat de către Viorel Morari lui Iulian Rusu la data de 24.12.2019, orele 11:25:49 cu următorul conținut - „Eu spun bine”; mesajele expediate de către Iulian Rusu lui Viorel Morari la data de 27.12.2019 ora 07:47:45 cu următorul conținut - „Mă bucur. Succes și hai să continuăm să ținem legătura” și mesajul de la data de 09.01.2020 ora 12:31:10 - „Noi ne gândim să analizăm prima lună și ceva de la numire ”

-conversațiile reciproce sub formă de mesaje transmise de pe numărul de telefon a lui Viorel Morari pe numărul de telefon a lui Peter Mihalko, prin aplicația Whatsapp și anume mesajele expediate de către Viorel Morari lui Peter Mihalko, la data de 21.11.2019 ora 15:05:01 cu următorul conținut - „Buna. Sunt Viorel Morari, șeful Procuraturii Anticorupție. Mulțumesc pentru discuție, Apreciez mesajul expediat de către Peter Mihalko lui Viorel Morari la data de 21.11.2019, ora 15:06:52 cu următorul conținut - „Bună seara. Mulțumesc mult și eu. Numai bine și dacă va trebui, sunați-mă oricând”; mesajele expediate de către Viorel Morari lui Peter Mihalko, la data de 21.11.2019, ora 15:06:53, ora 15:06:53 cu următorul conținut - „ Pentru informare - Publika TV m-a invitat azi la ora 18:30 la emisiunea Tema zilei cu Victoria Criucova.

A fost difuzat un spot. O oră în urmă m-a sunat și a spus, că administrația postului a anulat emisiunea”, la data de 04.12.2019, ora 13:19:14 - „, Buna! Dacă Vă aduceți aminte am discutat câteva scenarii privind demiterea mea. 1. Un eventual control - Procurorul General a solicitat la 3 decembrie 2019 ora 14:00, prezentarea până pe 6 decembrie 2019, a raportului complex de activitate pentru 2016-2019. 2. Apariția în spațiul public a unei petiții anonime către CSP și Procurorul General unde sunt invocate cam aceleași fapte din Aprilie 2019”; mesajul expediat de către Peter Mihalko lui Viorel Morari la data de 24.12.2019, ora 14:49:30 cu următorul conținut - „, sunteți de acord dacă spun ceva public ” și mesajul expediat de către Viorel Morari lui Peter Mihalko la data de 24.12.2019, ora 14:50:23 cu următorul conținut - „Da. Sunt. Dar vă rog să nu vă expuneți ”.

Apoi, Procurorul General Alexandr Stoianoglo, acționând cu bună-știință în vederea epuizării faptei infracționale de încălcare, din aceleași motive, a inviolabilității vieții private a lui Viorel Morari, folosind situația de serviciu, contrar prevederilor menționate, cât și pct.2.12 din Regulamentul privind pagina oficială a Procuraturii anexă la Ordinul Procurorului General nr.43/4 din 23.11.2016, ce interzice publicarea informațiilor, accesul la care este limitat prin lege, a dat indicații verbale procurorului pentru misiuni speciale Vieru Maria, responsabilă de monitorizarea spațiului informațional, care îi era ierarhic inferioară atât procesual, cât și instituțional, de a publica discursul său, pe pagina oficială a Procuraturii Generale, iar ultima a executat indicațiile date și a plasat pe pagina web a Procuraturii Generale, discursul său dactilografiat, expus în briefingul de presă din data de 04.10.2021, în care erau redată literal conversațiile dintre Procurorul șef al Procuraturii Anticorupție Viorel Morari cu Vladimir Gavrilița, Vladislav Gribincea, Iulian Rusu și Peter Mihalko, expuse supra, precum și mesajul transmis de pe numărul de telefon a lui Viorel Morari pe numărul de telefon a lui Iulian Rusu prin prin aplicația Whatsapp expediat la 23.12.2019, ora 13:00:26, cu următorul conținut - Pentru emisiune, puncte de reper: este un atac concertat, au fost atinse interesele lui VP și ale lui PSRM, ambii au pentru ce se răzbuna; dovada implicării lui VP -paginile web controlate de el și plătite, aceleași acuzații ca și în primăvară; dovada implicării D - au fost mesaje voalate, dar și directe anterior, au fost oameni care te-au prevenit, a existat anumită comunicare, dar atunci când ai spus că vei fi obiectiv s-a întrerupt comunicarea, se confirmă prin acțiunile altor structuri care au dezvăluit informații personale; PG nu acționează doar din proprie inițiativă pentru că nu cunoaște foarte bine legile și procedurile, ai avut anterior discuții și ai înțeles că va proceda așa; acțiunile împotriva unor judecători au fost percepute ca limitare a influenței lor de atâta timp cât erau convenabile politic, au fost acceptate când nu erau — s-au început piedici; pentru că au fost afectate interesele judecătorilor — examinarea cererilor tale nu e obiectivă, deviază de la practica anterioară (la tine suspendarea respinsă, la Sternioală admisă); știi că vor urma acțiuni de intimidare, în special dosar penal pentru că prin el te pot suspenda, altfel există proceduri legale care durează și nu vor reuși; lucrul pe dosare stagnează, colegii au pierdut din încrederea că pot fi independenți, sunt mutați cu locurile abuziv, necătând la faptul că prin raportul procurorului pe misiuni speciale Carolina Vidrașcu-Brînza cu nr.11-1d/21-221 din 26.08.202, a fost preîntâmpinat despre faptul, că inclusiv, corespondența expusă supra, constituie date cu caracter personal, ocrotite de lege.

Astfel, se presupune că prin acțiunile sale intenționate *Stoianoglo Alexandr Dmitrii*, a săvârșit infracțiunea prevăzută de art. 177 alin.(2) lit.a) și b) Cod penal - *răspândirea cu bunăștiință a informațiilor, ocrotite de lege, despre viața personală, ce constituie secret personal al altei persoane, fără consimțământul ei, realizată într-un discurs public, prin mass-media, prin folosirea intenționată a situației de serviciu.*

În ședința de judecată din 12 iunie 2025, apărătorul inculpatului Stoianoglo Alexandr, avocatul Gafton Vasile, a înaintat o cerere cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate, obiectul căreia fiind exercitarea controlului constituționalității a normei art. 177 Cod penal, sub aspectul omisiunii legiuitorului de a reglementa în această normă penală, criteriile clare și concrete pentru a discerne în ce cazuri faptele de răspândire a informațiilor „ocrotite de lege, despre viața personală ce constituie secret personal sau familial al altei persoane fără consimțământul ei”, nu constituie infracțiune.

În ședința de judecată, apărătorul inculpatului Stoianoglo Alexandr, avocatul Vasile Gafton, a declarat că, conform informației plasate pe web pagina Curții Constituționale nu există o hotărâre anterioară prin care s-ar fi examinat constituționalitatea prevederilor normei art.177 Cod penal sub aspectul imprevizibilității și neclarității sintagmei ce definește obiectul imaterial al infracțiunii și a omisiunii de a reglementa criteriile clare și concrete pentru a discerne în ce cazuri faptele de răspândire a informațiilor „ocrotite de lege, despre viața personală ce constituie secret personal sau familial al altei persoane iar consimțământul ei” nu constituie infracțiune. Cât ține de alin. 1 din articolul dat, menționează că, sintagma „secret personal sau familial” a fost supus controlului de constituționalitate prin decizia Curții Constituționale nr. 10 din 05.01.2018, dosarul nr. 177g/2017. La fel a reiterat prevederile hotărârii nr.2 din 09.02.2016, prin care Curtea Constituțională a interpretat art.135 alin.(1) lit.a) și g) din Constituția Republicii Moldova, din conținutul căreia rezultă că, completul de judecată chemată să soluționeze un litigiu, în ipoteza unei îndoieli cu privire la constituționalitatea unei dispoziții, este obligată să se adreseze Curții Constituționale, în acest sens.

În ședința de judecată, apărătorul inculpatului Stoianoglo Alexandr, avocatul Munteanu Victor, a susținut pe deplin cererea înaintată menționând că, condițiile pentru ridicarea excepției de neconstituționalitate, în prezenta cauză, sunt întrunite integral, or excepția de neconstituționalitate este ridicată de către un participant al procesului penal și anume de partea apărării, controlul constituționalității normei invocate este necesară pentru că urmează a fi aplicată la soluționarea prezentei cauze penale și nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile enunțate.

Inculpatul Stoianoglo Alexandr a susținut pe deplin cererea înaintată și poziția apărătorilor săi.

Procurorul Crăciun Valeriu, a menționat în ședința de judecată că, în opinia acuzării, nu sunt întrunite condițiile prevăzute de Lege pentru ridicarea excepției de neconstituționalitate a art. 177 alin. (2) lit. a) și b) Cod penal din motiv că există deja o decizie a Curții Constituționale nr. 10 din 05.01.2018, prin care Curtea s-a expus asupra constituționalității, într-o sesizare similară, referitor la obiectul imaterial al infracțiunii prevăzute de art. 177 Cod penal. Consideră sesizarea drept inadmisibilă deoarece obiectul sesizării nu ține de competența Curții Constituționale, prevăzută la 135 alin. (1) lit. a) și b) din Constituția Republicii Moldova, or interpretarea Legii ține atribuțiile exclusiv a Parlamentului.

Partea vătămată Viorel Morari a susținut pe deplin poziția acuzării, menționând că obiectul sesizării înaintate în prezenta cauză penală, nu conține careva neclarități noi la care anterior, Curtea Constituțională, nu ar fi oferit răspuns.

Audiind opinia participanților la proces, studiind sesizarea depusă, controlînd materialele cauzei în raport cu prevederile legale ce guvernează speța, completul de judecată conchide că, cererea apărătorului inculpatului, avocatul Gafton Vasile cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate, este întemeiată urmînd a fi admisă, reieșind din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 7 alin. (1) Cod de procedură penală, „*Procesul penal se desfășoară în strictă conformitate cu principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional, cu tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte, cu prevederile Constituției Republicii Moldova și ale prezentului cod.*”

Alineatul (3) al aceluiași articol prevede că, „*În cazul existenței incertitudinii cu privire la constituționalitatea legilor și a hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și a ordonanțelor Guvernului, care urmează a fi aplicate în procesul judecării cauzei, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională pentru a se pronunța asupra constituționalității acestora.*”

Potrivit alineatului (3¹) al articolului menționat, „*La ridicarea excepției de neconstituționalitate și la sesizarea Curții Constituționale, instanța de judecată nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității normelor contestate cu prevederile Constituției, limitându-se la verificarea întrunirii următoarelor condiții: a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție; b) excepția este ridicată de către una dintre părți sau de reprezentantul acesteia ori de către instanța de judecată din oficiu; c) prevederile contestate urmează a fi aplicate în procesul judecării cauzei; d) nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale avînd ca obiect prevederile contestate.*”

Potrivit alineatului (3²) al articolului menționat, „*Ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune în termen de 5 zile prin încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează continuarea examinării în fond a cauzei. Însă, pînă la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate, dezbaterile judiciare se suspendă, cu excepția examinării demersurilor privind măsurile procesuale de constrîngere. Instanța de judecată este obligată să sesizeze Curtea Constituțională în termen de 5 zile de la data emiterii încheierii.*”

Completul de judecată reține că, pe data de 09 februarie 2016, Curtea Constituțională a Republicii Moldova, la sesizarea depusă de către Curtea Supremă de Justiție, pentru interpretarea articolului 135 alin.(1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova, a pronunțat o hotărâre conform căreia:

-în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, hotărârilor Parlamentului, decretelor Președintelui Republicii Moldova, hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze aflate pe rolul său, completul de judecată este obligată să sesizeze Curtea Constituțională;

-excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată în fața completului de judecată de către oricare dintre părți sau reprezentantul acesteia, precum și de către instanța de judecată din oficiu;

-sesizarea privind controlul constituționalității unor norme ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze se prezintă direct Curții Constituționale de către judecătorii/completele de

judecată din cadrul Curții Supreme de Justiție, curților de apel și judecătoriilor, pe rolul cărora se află cauza;

-judecătorul ordinar nu se pronunță asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții: (1) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție; (2) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; (3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; (4) nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

Prin urmare, referitor la condițiile de admisibilitate ale sesizării completul de judecată remarcă următoarele:

- Excepția este ridicată de către inculpatul Stoianoglo Alexandr și apărătorii acestuia Gafton Vasile și Munteanu Victor, în cadrul cauzei penale privind învinuirea lui *Stoianoglo Alexandr*, învinuit în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 177 alin. (2) lit.a) și b) Cod penal;

- Norma invocată de partea apărării și anume exercitarea controlului constituționalității a normei art. 177 Cod penal, sub aspectul omisiunii legiuitorului de a reglementa în această normă penală, criteriile clare și concrete pentru a discerne în ce cazuri faptele de răspândire a informațiilor „ocrotite de lege, despre viața personală ce constituie secret personal sau familial al altei persoane fără consimțământul ei”, nu constituie infracțiune – constituie obiect al controlului de constituționalitate, întrucât aceasta face parte din categoria actelor cuprinse la art.135 alin. (1) lit.a) al Constituției Republicii Moldova;

- Prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;

- Nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate, or din analiza jurisprudenței Curții Constituționale, instanța de judecată nu a depistat o hotărâre anterioară a Curții în privința problemei expuse mai sus.

La capitolul dat urmează de menționat că, potrivit paginii web al Curții Constituționale, la data de 05 ianuarie 2018, a fost pronunțată decizia de inadmisibilitate a sesizării nr. 177g/2017 privind excepția de neconstituționalitate a art. 177 alin. (1) Cod penal (încălcarea inviolabilității vieții personale), potrivit căreia, *a fost declarată inadmisibilă sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a sintagmei „secret personal sau familial” din art. 177 alineatul (1) Cod penal al Republicii Moldova nr. 985- XV din 18 aprilie 2002, ridicată de către avocatul Vasile Foltea în dosarul nr. 1-761/16, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Centru.*

Completul de judecată reiterează că, la caz, obiectul sesizării este exercitarea controlului constituționalității a normei art. 177 Cod penal, sub aspectul omisiunii legiuitorului de a reglementa în această normă penală, criteriile clare și concrete pentru a discerne în ce cazuri faptele de răspândire a informațiilor „ocrotite de lege, despre viața personală ce constituie secret personal sau familial al altei persoane fără consimțământul ei”, nu constituie infracțiune.

În prezenta cauză, în opinia completului de judecată, motivele și obiectul prezentei cereri, sunt diferite sesizării asupra căreia Curtea Constituțională s-a pronunțat prin decizia de inadmisibilitate nr. 177g/2017 din 05 ianuarie 2018, întrucât sesizarea actuală este întemeiată pe critici diferite, fiind prezentate argumente noi.

În acest context, urmează de menționat și pct. 16 al Deciziei de inadmisibilitate a sesizării nr. 234g/2022 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 42 alineatele (1), (3) pct. 2) și (4) și a articolului 43 alineatele (1) și (2) din Codul de procedură penală (competența conexării cauzelor penale), potrivit căruia, *Curtea reține că unele din prevederile contestate au mai constituit obiectul unor sesizări la Curtea Constituțională (a se vedea DCC nr. 55 din 11 iunie 2018). Totuși, Curtea constată că argumentele avansate în prezenta sesizare nu au fost invocate anterior.*

Drept urmare a celor expuse supra, completul de judecată conchide că, în prezenta cauză, condițiile de admisibilitate a cererii privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, stabilite de Curtea Constituțională prin Hotărârea nr. 2 din 09 februarie 2016, au fost întrunite.

În conformitate cu Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 09 februarie 2016 pentru interpretarea articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova (excepția de neconstituționalitate), art. art. 7 alin. (3), (3¹) (3²), 342 Cod procedură penală, completul de judecată,

DISPUNE:

A admite cererea apărătorului inculpatului Stoianoglo Alexandr, avocatul Gafton Vasile, privind sesizarea Curții Constituționale în vederea exercitării controlului constituționalității a normei art. 177 Cod penal în raport cu prevederile art. art. 32, 23, 54 al Constituției Republicii Moldova, sub aspectul omisiunii de a reglementa criteriile clare și concrete pentru a discerne în ce cazuri faptele de răspândire a informațiilor „ocrotite de lege, despre viața personală ce constituie secret personal sau familial al altei persoane fără consimțământul ei” nu constituie infracțiune; cât și a sintagmei „informațiilor, ocrotite de lege, despre viața personală ce constituie secret personal sau familial al altei persoane” din aliniatul (1) al art. 177 Cod penal în raport cu prevederile art. art. 32, 23, 54 al Constituției Republicii Moldova, sub aspectul de imprevizibilitate și neclaritate a sintagmei ce definește obiectul imaterial al infracțiunii.

A prezenta Curții Constituționale sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 177 Cod penal, cu copia rechizitoriului.

Încheierea este definitivă.

**Președintele ședinței,
Judecător**

Elena Costiuc

Judecători

Natalia Patrașcu

Arina Ialanji

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ a REPUBLICII MOLDOVA

SESIZARE privind excepția de neconstituționalitate

**depusă conform prevederilor art.7 alin.(3) și (3¹) din Codul de procedură penală
și art.135 alin.(1) lit.a) și g) din Constituție**

I. AUTORUL EXCEPȚIEI DE NECONSTITUȚIONALITATE

1. Persoană fizică

Nume: Stoianoglo

Prenume: Alexandr

2. Apărători

Nume: Gafton

Prenume: Vasilie

Nume: Munteanu

Prenume: Victor

3. Instanța de judecată

Denumirea instanței de judecată/sediul: Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani

Complet de judecată în componența: președinte – Elena Costiuc, raportor-Natalia Patrașcu și Arina Ialanji.

mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt nr. 200

Telefonul și e-mail-ul instanței de judecată: jbu@justice.md

II. INFORMAȚII PERTINENTE DESPRE CAZUL DEDUS JUDECĂȚII INSTANȚEI DE DREPT COMUN

1. La 30 iunie 2022, în adresa Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, a fost expediată pentru examinare cauza penală privind învinuirea lui Alexandr Stoianoglo de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 177 alin. (2 lit. a și b) din Codul penal; cauzei penale date i-a fost atribuit nr. 1-22093647-12-1-30062022.

2. Cauza a fost repartizată în aceeași zi judecătorului Natalia Patrașcu, în mod aleatoriu, prin intermediul programului informațional automatizat de gestionare a dosarelor, ulterior prin încheierea președintelui interimar al Judecătoriei Chișinău, Nicolae Șova, din 30.11.2022, s-a dispus judecarea cauzei nr. 1-22093647-12-1-30062022 în complet ad-hoc format din judecătorii: Elena Costiuc – președintele completului de judecată, judecătorul raportor Natalia Patrașcu și judecătorul Arina Ialanji.

3. Potrivit rechizitoriului, Alexandr Stoianoglo se învinuiește în aceea că deținând funcția de Procuror General în baza decretului Președintelui Republicii Moldova nr. 1334-VIII din 29.11.2019, fiind potrivit prevederilor art. 123 alin. (3) Cod penal, persoană cu demnitate publică, împuternicit în conformitate cu prevederile pct. 3.1 al Instrucțiunii - anexă la ordinul Procurorului General nr. 256 din 05.11.2004 cu dreptul

de a furniza personal și prin intermediul serviciului de presă oricăre informație publică vizând activitatea organelor Procuraturii, având acces, în postura sa de procuror ierarhic superior și, fiind în posesia unor corespondențe private ale Procurorului-șef al Procuraturii Anticorupție Viorel Morari cu alte persoane, obținute din telefonul mobil al ultimului, ridicat în cadrul cauzei penale nr.2019928041, urmărind scopul încălcării inviolabilității vieții personale a lui Viorel Morari, exprimate în răspândirea cu bunăștiință într-un discurs public și prin intermediul mass-media a conversațiilor personale ale acestuia, ocrctote de lege ce constituie secret personal, având drept motiv năzuința de discreditare, prin ponegrirea carierei profesionale și a personalității Procurorului-șef al Procuraturii Anticorupție Viorel Morari și, crearea unei percepții negative a imaginii ultimului, care pe parcursul activității profesionale a devenit cunoscut societății și, în asa mod să-și justifice acțiunile coercitive luate în privința lui Viorel Morari și defăimarea ultimului, prin intermediul Serviciului de presă al Procuraturii Generale, a publicat pe pagina web a Procuraturii Generale, un anunț, prin care, a invitat reprezentanții mass-media la un breifing de presă, organizat la sediul instituției, pentru data de 04.10.2021, ora 11.00 minute.

În continuare, Procurorul General Alexandr Stoianoglo, acționând cu același scop și motiv, fiind în posesia conținutului unor conversații dintre Viorel Morari și alte persoane, realizate prin aplicația „Whatsapp”, instalată în telefonul mobil personal al victimei, de model „Apple iPhone XS” IMEI 356168091711015, în perioada în care acesta exercita funcția de Procuror - șef al Procuraturii Anticorupție, la data de 04.10.2021, începând cu ora 11 și 00 minute, aflându-se în sediul Procuraturii Generale, situat în mun.Chișinău, bd.Ștefan cel Mare și Sfânt nr.73, a organizat și susținut un briefing de presă, în cadrul căruia, contrar prevederilor art.8 paragraful 1 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, art.28 și art.30 alin.(1) din Constituție, art.14 alin.(1) și art.15 alin.(1) Cod procedură penală, art.10 alin.(1) din Legea nr.64 din 23.04.2010, cu privire la libertatea de exprimare, art.15 alin.(2) lit.d) din Legea nr.3 din 25.02.2016 cu privire la Procuratură, care consacră dreptul persoanei la secretul corespondenței, la inviolabilitatea vieții private și interzice divulgarea informației despre viața personală a altei persoane, cu bună știință fără a avea consimțământul lui Viorel Mortari, a răspândit informații ocrotite de lege, despre viața personală a ultimului ce constituia secret personal, inclusiv profesional, care se exprimau în acordarea suportului lui Viorel Morari în vederea organizării unui interviu și pregătirii întrebărilor pentru interviu, în relațiile profesionale ale ultimului cu Vladislav Gribincea și alți reprezentanți ai organizațiilor non-guvernamentale, în comunicarea lui Viorel Morari cu Peter Mihalko pe aspecte ce țin de demiterea lui Viorel Morari din funcția de Procuror - șef al Procuraturii Anticorupție și interviul planificat cu postul de televiziune „Publika TV”, informații, care nu era publice și nici de interes public, astfel încât, în cadrul discursului public, în fața reprezentanților mai multor instituții mass-media, utilizând intenționat informații obținute în cadrul cauzei penale nr.2019928041, prin folosirea situației de serviciu, a dat citire unor conversații ale Procurorului - șef al Procuraturii Anticorupție Viorel Morari cu Vladimir Gavriliță, consilier în cadrul Corpului de control al Prim-ministrului Republicii Moldova; Vladislav Gribincea, directorul executiv al

Centrul de Resurse Juridice din Moldova; Iulian Rusu, director adjunct al Institutului de Politici și Reforme Europene și Peter Mihalko, șeful Delegației Uniunii Europene în Republica Moldova, pe care le-a expus literal, după cum urmează:

- conversațiile reciproce sub formă de mesaje transmise de pe numărul de telefon a lui Viorel Morari, pe numărul de telefon a lui Vladimir Gavriiliță, prin aplicația Whatsapp și anume, mesajul expediat de către Vladimir Gavriiliță lui Viorel Morari la data de 04.11.2019, ora 06:02:29 cu următorul conținut — „Noroc. Dacă e posibil nu fă briefing astăzi, pentru că o să aibă mai puțin impact”, mesaje expediate de către Viorel Morari lui Vladimir Gavriiliță la data de 18.11.2019, orele 15:06:06 și 15:06:14 cu următorul conținut - „Salut. M-a sunat Moțpan. Vine la 17:40. Nu știu cu ce”.

-conversațiile reciproce sub formă de mesaje transmise de pe numărul de telefon a lui Viorel Morari pe numărul de telefon a lui Vladislav Gribincea, prin aplicația Whatsapp și anume, mesaje expediate de către Vladislav Gribincea lui Viorel Morari la data de 16.12.2019, orele 12:12:04 și 12:12:28 cu următorul conținut— „Ce zici de miercuri ora 18:00? Vor fi vreo 10 ONG-iști credibili, și interesați de domeniu”, mesaje de la data de 18.12.2019, orele 07:59:01, 07:59:30, 08.00:30 și 08:03:20 cu următorul conținut - „Ne vedem astăzi la 18:00, strada București, 90, of.20, Institutul de Politici și Reforme Europene. Vor fi 10 ONG-iști și jurnaliști de încredere. Ce se vorbește acolo rămâne. Domeniile principale de interes pentru ei sunt: 1. Situația actuală de la PA; 2. Înțelegerea atacurilor lui Stoianoglo din emisiune; 3. Progresul în investigarea furtului miliardului; 4. Investigarea dosarului cu privire la deportarea turcilor și a dosarului privind finanțarea PSRM; 5. Dosarul privind interceptarea ONG-iștilor”; mesaje expediate de către Viorel Morari lui Vladislav Gribincea la data de 19.12.2019, orele 11:12:11 și 11:37:53 cu următorul conținut — „E posibil de distribuit? Eu vorbesc prin altă mass-media”; mesajul expediat de către Vladislav Gribincea lui Viorel Morari la data de 19.12.2019, orele 11:45:36 cu următorul conținut — „Am înțeles că blondul de pe Mateevici este în temă”

- conversațiile reciproce sub formă de mesaje transmise de pe numărul de telefon a lui Viorel Morari pe numărul de telefon a lui Iulian Rusu prin aplicația Whatsapp și anume, mesaje expediate de către Iulian Rusu lui Viorel Morari la data de 23.12.2019, orele 13:58:15; 13:58:44; 13:58:54 și 14:23:40 cu următorul conținut — „Atacul mediatic s-a simțit în perioada în preajma și după delegare-suspendare? De la cine a parvenit? Ați fost intimidat de persoane publice-lideri de partid? Informațiile prezentate în public despre Dvs. cum le catalogați, inclusiv timpul în care au fost plasate? Ați comunicat cu Procurorul General recent numit în funcție înainte de delegare? Care este soarta cauzelor inițiate de Dvs., acțiunile Procurorului General? Ce credeți, că va urma? Dosar penal? Intimidarea membrilor familiei? Ce se întâmplă cu colegii din Procuratura Anticorupție? Credeți, că există legătură între suspendarea-delegarea și faptul revenirii la dosare de rezonanță precum finanțarea PSRM? Cum apreciați activitatea Procuraturii Anticorupție în perioada exercitării mandatului? Așa am reformulat întrebările. Dacă crezi că e ok, le transmit sub formă de sugestii. Ok. Transmit mai departe”; mesajul expediat de către Viorel Morari lui

13

Iulian Rusu la data de 24.12.2019, orele 11:25:49 cu următorul conținut – „*Eu spun bine*”; mesajele expediate de către Iulian Rusu lui Viorel Morari la data de 27.12.2019 ora 07:47:45 cu următorul conținut – „*Mă bucur. Succes și hai să continuăm să ținem legătura*” și mesajul de la data de 09.01.2020 ora 12:31:10 – „*Noi ne gândim să analizăm prima lună și ceva de la numire*”

-conversațiile reciproce sub fomă de mesaje transmise de pe numărul de telefon [redacted] a lui Viorel Morari pe numărul de telefon [redacted] a lui Peter Mihalko, prin aplicația Whatsapp și anume mesajele expediate de către Viorel Morari lui Peter Mihalko, la data de 21.11.2019 ora 15:05:01 cu următorul conținut – „*Buna. Sunt Viorel Morari, șeful Procuraturii Anticorupție. Mulțumesc pentru discuție, Apreciez*”; mesajul expediat de către Peter Mihalko lui Viorel Morari la data de 21.11.2019, ora 15:06:52 cu următorul conținut – „*Bună seara. Mulțumesc mult și eu. Numai bine și dacă va trebui, sunați-mă oricând*”; mesajele expediate de către Viorel Morari lui Peter Mihalko, la data de 21.11.2019, ora 15:06:53, ora 15:06:53 cu următorul conținut – „*Pentru informare – Publika TV m-a invitat azi la ora 18:30 la emisiunea Tema zilei cu Victoria Criucova. A fost difuzat un spot. O oră în urmă m-a sunat și a spus, că administrația postului a anulat emisiunea*”, la data de 04.12.2019, ora 13:19:14 – „*Buna! Dacă Vă aduceți aminte am discutat câteva scenarii privind demiterea mea. 1.Un eventual control – Procurorul General a solicitat la 3 decembrie 2019 ora 14:00, prezentarea până pe 6 decembrie 2019, a raportului complex de activitate pentru 2016-2019. 2.Apariția în spațiul public a unei petiții anonime către CSP și Procurorul General unde sunt invocate cam aceleași fapte din Aprilie 2019*”; mesajul expediat de către Peter Mihalko lui Viorel Morari la data de 24.12.2019, ora 14:49:30 cu următorul conținut – „*sunteți de acord dacă spun ceva public*” și mesajul expediat de către Viorel Morari lui Peter Mihalko la data de 24.12.2019, ora 14:50:23 cu următorul conținut – „*Da. Sunt. Dar vă rog să nu vă expuneți*”.

Apoi, Procurorul General Alexandr Stoianoglo, acționând cu bună-știință în vederea epuizării faptei infracționale de încălcare, din aceleași motive, a inviolabilității vieții private a lui Viorel Morari, folosind situația de serviciu, contrar prevederilor menționate, cât și pct.2.12 din Regulamentul privind pagina oficială a Procuraturii anexă la Ordinul Procurorului General nr.43/4 din 23.11.2016, ce interzice publicarea informațiilor, accesul la care este limitat prin lege, a dat indicații verbale procurorului pentru misiuni speciale Vieru Maria, responsabilă de monitorizarea spațiului informațional, care îi era ierarhic inferioară atât procesual, cât și instituțional, de a publica discursul său, pe pagina oficială a Procuraturii Generale, iar ultima a executat indicațiile date și a plasat pe pagina web a Procuraturii Generale, discursul său dactilografiat, expus în breifingul de presă din data de 04.10.2021, în care erau redată literal conversațiile dintre Procurorul șef al Procuraturii Anticorupție Viorel Morari cu Vladimir Gavrița, Vladislav Gribincea, Iulian Rusu și Peter Mihalko, expuse supra, precum și mesajul transmis de pe numărul de telefon [redacted] a lui Viorel Morari pe numărul de telefon [redacted] a lui Iulian Rusu prin prin aplicația Whatsapp expediat la 23.12.2019, ora 13:00:26, cu următorul conținut – *Pentru emisiune, puncte de reper: este un atac concertat, au fost atinse interesele lui VP și ale lui PSRM, ambii au pentru ce se răzbuna; dovada implicării lui VP -paginile web controlate de el și plătite, aceleași acuzații ca și în primăvară; dovada implicării D – au fost mesaje*

voalate, dar și directe anterior, au fost oameni care te-au prevenit, a existat anumită comunicare, dar atunci când ai spus că vei fi obiectiv s-a întrerupt comunicarea, se confirmă prin acțiunile altor structuri care au dezvăluit informații personale; PG nu acționează doar din proprie inițiativă pentru că nu cunoaște foarte bine legile și procedurile, ați avut anterior discuții și ai înțeles că va proceda așa; acțiunile împotriva unor judecători au fost percepute ca limitare a influenței lor de atâta timp cât erau convenabile politic, au fost acceptate când nu erau – s-au început piedici; pentru că au fost afectate interesele judecătorilor – examinarea cererilor tale nu e obiectivă, deviază de la practica anterioară (la tine suspendarea respinsă, la Sternioală admisă); știi că vor urma acțiuni de intimidare, în special dosar penal pentru că prin el te pot suspenda, altfel există proceduri legale care durează și nu vor reuși; lucrul pe dosare stagnează, colegii au pierdut din încrederea că pot fi independenți, sunt mutați cu locurile abuziv, necâtând la faptul că prin raportul procurorului pe misiuni speciale Carolina Vidrașcu-Brînza cu nr.11-1d/21-221 din 26.08.202, a fost preîntâmpinat despre faptul, că inclusiv, corespondența expusă supra, constituie date cu caracter personal, ocrotite de lege.

Astfel, prin acțiunile sale intenționate Stoianoglo Alexandr Dmitrii, a săvârșit infracțiunea prevăzută de art.177 alin.(2) lit.a) și b) Cod penal – *răspândirea cu bună știință a informațiilor, ocrotite de lege, despre viața personală, ce constituie secret personal al altei persoane, fără consimțământul ei, realizată într-un discurs public, prin mass-media , prin folosirea intenționată a situației de serviciu.*

III. OBIECTUL SESIZĂRII

Prin prezenta sesizare se solicită Curții Constituționale să supună testului de constituționalitate a:

- **art.177 din Codul penal în raport cu art.32 combinat cu art.art.23 și 54 din Constituție** [prin omisiunea de a reglementa criterii clare și concrete pentru a discerne în ce cazuri faptele de răspândire a informațiilor „ocrotite de lege, despre viața personală ce constituie secret personal sau familial al altei persoane fără consimțământul ei” nu constituie infracțiune];
- **sintagmei „informațiilor, ocrotite de lege, despre viața personală ce constituie secret personal sau familial al altei persoane” din aliniatul (1) art.177 din Codul penal în raport cu prevederile art.32 combinat cu art.art.23 și 54 din Constituție** [sub aspectul de imprevizibilitate și neclaritate a sintagmei ce definește obiectul imaterial al infracțiunii].

Considerăm aceste vicii de neconstituționalitate nu pot fi ignorate, deoarece tocmai ele generează încălcări ale dreptului la libera exprimare.

IV. LEGISLAȚIE PERTINENTĂ:

Constituția Republicii Moldova
Articolul 1 Statul Republica Moldova

(3) *Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sînt garantate.*

Articolul 4 Drepturile și libertățile omului

(1) *Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.*

(2) *Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.*

Articolul 7 Constituția, Lege Supremă

Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.

Articolul 15 Universalitatea

Cetățenii Republicii Moldova beneficiază de drepturile și de libertățile consacrate prin Constituție și prin alte legi și au obligațiile prevăzute de acestea.

Articolul 23 Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

(2) *Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.*

Articolul 26 Dreptul la apărare

(2) *Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.*

Articolul 32 Libertatea opiniei și a exprimării

(1) *Oricărui cetățean îi este garantată libertatea gândirii, a opiniei, precum și libertatea exprimării în public prin cuvânt, imagine sau prin alt mijloc posibil.*

(2) *Libertatea exprimării nu poate prejudicia onoarea, demnitatea sau dreptul altei persoane la viziune proprie.*

(3) *Sunt interzise și pedepsite prin lege contestarea și defăimarea statului și a poporului, îndemnul la război de agresiune, la ură națională, rasială sau religioasă, incitarea la discriminare, la separatism teritorial, la violență publică, precum și alte manifestări ce atentează la regimul constituțional.*

Articolul 54 Restrîngerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

(1) *În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.*

(2) *Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrîngeri decît celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.*

(4) *Restrîngerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.*

Codul penal

(adoptat prin Legea nr. 985 din 18-04-2002, cu modificările ulterioare)

Articolul 1. Legea penală a Republicii Moldova

(1) *Prezentul cod este unica lege penală a Republicii Moldova.*

(2) *Codul penal este actul legislativ care cuprinde norme de drept ce stabilesc principiile și dispozițiile generale și speciale ale dreptului penal, determină faptele ce constituie infracțiuni și prevede pedepsele ce se aplică infractorilor.*

(3) *Prezentul cod se aplică în conformitate cu prevederile Constituției Republicii Moldova și ale actelor internaționale la care Republica Moldova este parte. Dacă există neconcordanțe cu actele*

16
internaționale privind drepturile fundamentale ale omului, au prioritate și se aplică direct reglementările internaționale.

Articolul 3. Principiul legalității

(2) Interpretarea extensivă defavorabilă și aplicarea prin analogie a legii penale sînt interzise.

Articolul 177. Încălcarea inviolabilității vieții personale

(1) Culegerea ilegală sau răspîndirea cu bună-știință a informațiilor, ocrotite de lege, despre viața personală ce constituie secret personal sau familial al altei persoane fără consimțămîntul ei se pedepsește cu amendă în mărime de pînă la 650 unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 180 la 240 de ore.

(1¹) Culegerea ilegală a informațiilor menționate la alin.(1), fără consimțămîntul persoanei, cu utilizarea mijloacelor tehnice speciale destinate pentru obținerea ascunsă a informației, se pedepsește cu amendă în mărime de la 550 la 750 unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 200 la 240 de ore.

(2) Răspîndirea informațiilor menționate la alin.(1):

a) într-un discurs public, prin mass-media;

b) prin folosirea intenționată a situației de serviciu;

c) din motive de prejudecată,

se pedepsește cu amendă în mărime de la 550 la 850 unități convenționale sau cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de 1 an, sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 180 la 240 de ore, cu amendă, aplicată persoanei juridice, în mărime de la 2000 la 3000 unități convenționale.

(3) Răspîndirea informației cu caracter sexual, incluzând imagini și înregistrări cu conținut sexual, inclusiv prin intermediul tehnologiilor informaționale, în scop de răzbunare, ură, înjosire sau lezare a onoarei și demnității persoanei

se pedepsește cu amendă în mărime de la 550 la 850 unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 180 la 240 de ore, sau cu închisoare de pînă la 2 ani.

Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale

(din 04.11.1950, de la Roma, ratificată de R.Moldova la 24.07.1997,
în continuare CEDO sau Convenția)

Art.10 Libertatea de exprimare

1. Orice persoană are dreptul la libertate de exprimare. Acest drept include libertatea de opinie și libertatea de a primi sau a comunica informații ori idei fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere. Prezentul articol nu împiedică Statele să supună societățile de radiodifuziune, cinematografie sau televiziune unui regim de autorizare.

2. Exercițarea acestor libertăți ce comportă îndatoriri și responsabilități poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege care, într-o societate democratică, constituie măsuri necesare pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății, a moralei, a reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea informațiilor confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești

V. ADMISIBILITATEA

Ab initio, în Hotărârea nr.2 din 09.02.2016, Curtea constituțională a reținut că, controlul concret de constituționalitate pe cale de excepție constituie singurul instrument prin intermediul căruia cetățeanul are posibilitatea de a acționa pentru a se apăra împotriva legislatorului însuși, în cazul în care, prin lege, drepturile sale constituționale sunt încălcate, iar dreptul de acces al cetățenilor prin intermediul

excepției de neconstituționalitate la instanța constituțională reprezintă un aspect al dreptului la un proces echitabil (§§ 79-80).

In concreto, autorii sesizării consideră că speța întrunește cumulativ cele patru condiții de admisibilitate:

1. Verificarea constituționalității acestui tip de acte normative ține de competența Curții Constituționale *ratione materiae*, potrivit articolului 135 alin.(1) lit.a) din Constituție și anume se solicită controlul constituționalității art.177 din Codul penal.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate este formulată de către partea în proces și anume de către partea apărării în cauza penală nr. 1-22093647-12-1-30062022, privind învinuirea lui Alexandr Stoianoglo de săvârșirea infracțiunii prevăzută de art.177 alin.(2) lit.a) și b) din Codul penal.

3. Curtea Constituțională a reiterat că excepția de neconstituționalitate nu manifestă doar o funcție preventivă, ci și una reparatorie, pentru că ea privește, în primul rând, situația concretă a părții lezate în drepturile sale prin norma criticată. De eventuala soluție a excepției de neconstituționalitate trebuie să profite, în primul rând, autorul acesteia, în caz contrar, acest instrument riscă să devină unul simulat, adică o *actio popularis*, pierzându-se, în aceste condiții, caracterul concret și efectiv al excepției (DCC nr.94 07.07.2022, §29).

Instituția ridicării excepției de neconstituționalitate oferă instanțelor posibilitatea soluționării situațiilor în care, în cadrul judecării unei cauze, părțile, sau judecătorul, se confruntă cu o incertitudine în privința constituționalității normelor ce urmează a fi aplicate (HCC nr.2 din 09.02.2016).

Excepția de neconstituționalitate ridică o problemă juridică a cărei rezolvare trebuie să preceadă soluționarea litigiului de care este legată, aplicabilitatea și pertinența normei contestate pentru soluționarea litigiului principal reprezintă o condiție esențială pentru admisibilitatea sesizării (DCC nr.133 din 05.12.2019, §23; DCC nr.136 din 09.12.2019, §27; DCC nr.99 din 06.08.2020, §20).

Raportat speței aceste principii, autorii sesizării rețin că prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei sale, deoarece, este criticată dispoziția normei art.177 din Codul penal, infracțiune care i se incriminează lui Alexandr Stoianoglo.

Consecvent, pentru examinarea cauzei penale obiectiv, corect și sub toate aspectele, este foarte importantă verificarea corelației dintre dispoziția art.177 din Codul penal și textul Constituției, ținând cont de principiul supremației acesteia.

4. Textul normei art.177 din Codul de procedură penală nu a fost niciodată supus testului de constituționalitate sub aspectul imprevizibilității ei, deoarece această normă conține o redacție imprecisă, afectând calitatea legii prin neonorarea principiului potrivit căruia persoana trebuie să poată determina fără echivoc comportamentul care poate avea un caracter penal etc. Or, potrivit jurisprudenței Curții constituționale, legea penală are repercusiunile cele mai dure comparativ cu alte legi sancționatoare, ea incriminează faptele cele mai prejudiciabile, respectiv, norma penală trebuie să dispună de o claritate desăvârșită pentru toate elementele componenței

infracțiunii în cazul normelor din partea specială a legii penale (HCC nr. 14 din 27 mai 2014, § 83).

Cât ține de alin.1 din articolul dat, menționez că sintagma „secret personal sau familial” a fost supus controlului de constituționalitate (DCC nr. 10 din 05.01.2018, dosarul nr. 177g/2017).

Această situație nu poate să constituie un impediment pentru a solicita controlul de constituționalitate ale acestor prevederi legale, deoarece **controlul constituționalității este solicitat din perspectiva altor critici**, în sesizarea data fiind avansate alte argumente, prin urmare, aceasta conține elemente noi.

În context, amintesc practica recentă a Curții Constituționale, în care Curtea a admis spre examinare sesizări în cazul în care argumentele expuse în sesizare nu au fost invocate în sesizările anterioare, deja examinate (DCC nr. 30 din 16.03.2023 §16).

În Hotărârea nr.2 din 09.02.2016, Curtea Constituțională a interpretat **art.135 alin.(1) lit.a) și g) din Constituția R.Moldova (excepția de neconstituționalitate)** și a reținut că „în momentul în care judecătorul ordinar constată sau este invocată de către părți o anumită incertitudine privind constituționalitatea actului aplicabil, acesta este obligat să demareze procesul de exercitare a controlului constituționalității.”

Curtea a reținut că, prin ignorarea excepției de neconstituționalitate și rezolvarea litigiului fără soluționarea prealabilă a excepției de către instanța de contencios constituțional, judecătorul ordinar ar dobândi prerogative improprii instanței judecătorești.

Având în vedere cele menționate, orice **instanță judiciară** chemată să soluționeze un litigiu, în ipoteza unei îndoieli cu privire la constituționalitatea unei dispoziții, are atât puterea, cât și **OBLIGATIA să se adreseze Curții Constituționale (HCC nr.2 din 09.02.2016 §§ 86-87)**.

În §81 *ibidem*, Curtea a menționat și faptul că suspendarea procesului până la soluționarea de către Curtea Constituțională a excepției de neconstituționalitate este necesară pentru a exclude aplicarea normelor contrare Constituției la soluționarea unei cauze.

În context, autorii rețin și **practica CtEDO:**

➤ *cauza Ivanciuc v. Romania. (decizia nr.18624/03), fiind invocat refuzul instanței de judecată de a sesiza Curtea Constituțională cu o excepție de neconstituționalitate, Curtea Europeană a menționat: ... nu este exclus ca, în unele circumstanțe, refuzul exprimat de o instanță națională, chemată să se pronunțe în ultimă instanță, ar putea aduce atingere principiului echității procedurii, așa cum este enunțat la art.6 §1 al Convenției, în special atunci când un asemenea refuz este atins de arbitrar;*

➤ *cauza Pronina v. Ucraina (no. 63566/00) Curtea Europeană a statuat că instanțele au omis să analizeze cererea reclamantei din punctul de vedere al compatibilității cu dispozițiile constituționale și, prin urmare, ignorând acest aspect, deși el era specific, important și pertinent, au determinat încălcarea dispozițiilor art.6 §1 din Convenție.*

VI. ARGUMENTAREA PRETINSEI ÎNCĂLCĂRI A UNUIA SAU A MAI MULTOR DREPTURI GARANTATE DE CONSTITUȚIE

Cap.I PRINCIPII GENERALE

Odată cu ratificarea de către Republica Moldova a Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (24.07.1997), au fost asumate angajamente de asigurare a remediilor efective de protecție a drepturilor omului.

Statul de drept, definit în art.1 alin.(3) din Constituție, se bazează pe **principiul legalității**, principiu care presupune conformitatea normei sau a actului juridic cu normele superioare care stabilesc condiții de procedură privind edictarea normelor juridice.

„În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului” (*a se vedea rt.54 alin.(1) din Constituție*).

Prevederile alin. (2) art.54 din Constituție reglementează exhaustiv situațiile în care ingerințele în/restrângerea exercițiului drepturilor și libertăților constituționale ar putea fi admise și anume „în cazul în care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt **necesare** în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției”.

Se mai reține că, dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle, prevăzut de art.23 din Constituție, implică adoptarea de către legislator a unor reguli procedurale clare, în care să se prescrie cu precizie condițiile și termenele în care justițiabilii își pot exercita drepturile, iar potrivit art.54 alin.(3) din Constituție nu se admite restrângerea acestui drept.

Referitor la **articolele 23 și 54 din Constituție**, Curtea Constituțională a subliniat, în jurisprudența sa constantă că, acestea nu au o aplicabilitate de sine stătătoare, sunt aplicabile doar în coroborare cu un drept fundamental incident, totodată condițiile acestor două norme constituționale, obligă statul să publice și să facă accesibile toate legile și ca drepturile și libertățile să nu poată fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege (*HCC nr.28 din 23.11.2015, HCC nr.29 din 12.12.2019, § 19*).

Deci, pentru a fi aplicabile, autorii sesizărilor trebuie să demonstreze, în mod argumentat, existența unor ingerințe în drepturile garantate de Constituție (*HCC nr. 4 din 03.03.2022, §28; HCC nr. 8 din 05.04.2022, §26*).

Incidența articolului 32 din Constituție și existența unei ingerințe.

În Hotărârea nr.28 din 23.11.201518, Curtea Constituțională a accentuat că libertatea de exprimare constituie unul dintre fundamentele societății democratice și o condiție pentru progresul și împlinirea persoanei (§47).

Constituția garantează oricărei persoane, prin **articolul 32 din Constituție**, dreptul de a se exprima liber în public prin cuvânt, imagine sau prin alt mijloc posibil, normă care-și găsește corespondența și în dispozițiile art.10 din Convenție.

În context, amintim Avizul asupra proiectului de lege pentru modificarea art.32 din Constituția Republicii Moldova, nr. 2 din 09.12.2008, publicat în Monitorul Oficial nr.226-229/14 din 19.12.2008, în care Curtea Constituțională a reținut că:

„Declarația Universală a Drepturilor Omului prevede că orice individ are dreptul la libertatea de opinie și de exprimare, ceea ce implică dreptul de a nu fi tulburat pentru opiniile sale și acela de a căuta, de a primi și de a răspândi, fără considerații de frontieră, informații și idei prin orice mijloc de exprimare (art.19).

Aderând la Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice, adoptat la 16.12.1966, Republica Moldova s-a angajat să respecte și să garanteze tuturor indivizilor care se găsesc pe teritoriul său și țin de competența sa drepturile recunoscute în Pact, fără nici o deosebire .... Potrivit art.19 din Pact, nimeni nu trebuie să aibă de suferit din cauza opiniilor sale. Orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare; acest drept cuprinde libertatea de a căuta, de a primi și de a răspândi informații și idei de orice fel, fără a se tine seama de frontiere, sub formă orală, scrisă, tipărită ori artistică, sau prin orice alt mijloc, la alegerea sa”.

Cu toate acestea, trebuie să recunoaștem că libertatea exprimării nu este un drept absolut, fiind susceptibil de limitări reglementate de art.54 alin.(2) și completate de prevederile speciale impuse de art.32 alin.(2) și (3) din Constituție.

În Hotărârea recentă **Halet c.Luxemburg, (Cererea nr.21884/18) din 14.02.2023**, §110, CtEDO a reiterat principiile fundamentale privind necesitatea, într-o societate democratică, a ingerinței în exercitarea libertății de exprimare, rezumate, după cum urmează, în Hotărârile *Hertel c. Elveției* (25.08.1998, Recueil des arrêts et décisions, 1998-VI), §46), *Steel and Morris c.Regatul Unit* (nr.68416/01, 2005 § 87) și *Guja c. Moldovei* [GC], nr.14277/04, 2008 §69:

"Libertatea de exprimare constituie unul dintre fundamentele esențiale ale unei societăți democratice și una dintre condițiile de bază pentru progresul acesteia și pentru împlinirea de sine a fiecărui individ. Sub rezerva articolului 10 alineatul (2), aceasta se aplică nu numai "informațiilor" sau "ideilor" primite favorabil sau considerate inofensive sau indiferente, ci și celor care ofensează, șochează sau deranjează. Acestea sunt cerințele pluralismului, toleranței și spiritului larg, fără de care nu există "societate democratică". Astfel cum se prevede la articolul 10, această libertate face obiectul unor excepții, care [...] cu toate acestea, trebuie interpretată în mod strict, iar necesitatea oricăror restricții trebuie stabilită în mod convingător [...]"

Adjectivul "necesar", în sensul art.10 §2, implică existența unei "nevoi sociale presante". În general, "necesitatea" unei ingerințe în exercitarea libertății de exprimare trebuie stabilită în mod convingător. Desigur, revine în primul rând autorităților naționale sarcina de a aprecia dacă există o astfel de necesitate de natură să justifice această ingerință și, în acest scop, acestea dispun de o anumită marjă de apreciere. Cu toate acestea, marja de apreciere merge mână în mână cu supravegherea europeană, care cuprinde atât legea, cât și deciziile care o aplică.

În exercitarea competenței sale de supraveghere, Curtea trebuie să examineze ingerința în lumina cauzei în ansamblu, inclusiv a conținutului declarațiilor contestate și a contextului în care au fost făcute. În special, aceasta trebuie să verifice dacă ingerința în cauză a fost "proporțională cu obiectivele legitime urmărite" și dacă motivele invocate de autoritățile naționale pentru a o justifica au fost "pertinente și suficiente". În acest sens, Curtea trebuie să se asigure că aceste autorități au aplicat standarde conforme cu principiile cuprinse în articolul 10 și că, în plus, s-au bazat pe o evaluare acceptabilă a faptelor relevante.

Deci, CtEDO, examinând plângeri în care reclamantii au invocat încălcarea art.10 din Convenție, de fiecare dată a reținut că libertatea de exprimare poate fi supusă unor excepții, însă, a atenționat că acestea urmează a fi interpretate restrictiv și argumentată, în mod convingător, „necesitatea” restricțiilor, iar natura și greutatea sancțiunilor aplicate urmează a fi elemente care trebuie luate în considerare în cadrul evaluării proporționalității unei atingeri aduse dreptului la libertatea de exprimare.

De asemenea, Curtea Europeană a stabilit că măsurile care restricționează libertatea de exprimare, altele decât cele aplicate în cazuri de instigare la violență sau respingerea principiilor democratice – oricât de șocante și inacceptabile pot părea pentru autorități anumite opinii – nu servesc de fapt democrației și de multe ori chiar o pot pune în pericol (Serghey Kuznetsov c. Rusiei, 23.10.2008, §45; Alekseyev c. Rusiei, 21.10.2010, §80) (*a se vedea* HCC nr.28 din 23.11.2015, §52).

Revenind la datele speței, nu putem nega că art.177 din Codul penal, care este o normă infraconstituțională, constituie o „ingerință” în dreptul la libertatea de exprimare, drept garantat de norma constituțională și anume art.32 din Constituție.

Pentru a fi admisibilă în temeiul articolului 10 §2, o astfel de ingerință trebuie să fie „prevăzută de lege”, să urmărească unul sau mai multe scopuri legitime și să fie „necesară într-o societate democratică” pentru urmărirea acestui scop sau acestor scopuri (*a se vedea* Hotărârea Medzlis Islamske Zajednice Brčko și alții c. Bosniei Și Herțegovinei [MC](*Cererea nr.17224/11*) din 27.06.2017, §67).

Expresia „**prevăzută de lege**” din art.10 §2 din Convenție impune nu numai ca măsura contestată să aibă un temei juridic în dreptul intern, ci se referă și la calitatea legii în cauză, care ar trebui să fie accesibilă persoanei interesate și previzibilă în ceea ce privește efectele sale (*a se vedea* Hotărârea Rotaru c. României [GC], nr.28341/95, §52, CEDO 2000-V și Maestri c. Italiei [GC], nr.39748/98, § 30, CEDO 2004-I).

Aceiași cerință față de reglementarea unei restrângeri a unui drept este statuat și în art.54 alin.(2) din Constituție, iar pe lângă faptul că ingerința trebuie să fie prevăzută de lege, mai trebuie să corespundă și „*normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional*”.

De asemenea, în Hotărârea nr.28 din 23.11.2015, §55, Curtea Constituțională a atras atenția că, articolele 23 alin. (2) și 54 din Constituție, impun statului ca exercițiul drepturilor și libertăților să nu poată fi supus altor restrângeri decât celor **prevăzute de lege**, condiție care trebuie interpretată prin prisma criteriilor impuse de jurisprudența Curții Europene.

În această hotărâre au fost sistematizate și principiile generale stabilite în jurisprudența Curții Constituționale, privind calitatea legii, cităm:

„56. Noțiunea de „lege” este o noțiune autonomă (*Bosphorus Airways v. Irlanda, hotărârea Marii Camere din 30.06.2005, §143*). Această noțiune presupune lipsa arbitrariului, iar lipsa arbitrariului este un element esențial al principiului preeminenței dreptului, menționat în Preambulul Convenției Europene, și al principiului statului de drept, menționat în articolul 1 alin. (3) din Constituție.

57. Noțiunea de „lege” poate cuprinde surse de drept ca legislația primară ori delegată a unui stat, precum și hotărârile judecătorești (*Kafkaris v. Cipru, hotărârea Marii Camere din 12.02.2008, §118-121*). Ea nu include „practicile statale” neconforme cu dreptul scris al statelor ori cu hotărârile judecătorești și cu obligațiile internaționale ale statelor în materie de drepturi ale omului (*Streletz, Kessler și Krenz v. Germania, hotărârea Marii Camere din 22.03.2001, § 91*).

58. Pentru a se stabili caracterul de „lege” în înțelesul Convenției și al Constituției, al unei norme de drept, trebuie efectuat un test al „suficienței” acesteia pentru a se verifica dacă norma de drept este accesibilă, clară, previzibilă și dacă oferă garanții împotriva abuzurilor.

59. Condiția accesibilității impune ca textele de lege să poată fi accesate de către reclamant (*Silver și alții v. Regatul Unit, hotărârea din 25.03.1983, §87-88*). Dacă se invocă texte sau reguli care suplimentează limbajul vast al unei norme primare și publice, atunci și acestea trebuie să poată fi accesate de către reclamant. În cauza *Silver și alții v. Regatul Unit* (citată mai sus) s-a admis faptul că restricțiile asupra corespondenței deținutărilor, impuse în baza unor ordine și instrucții nepublicate,

care completează legislația delegată relevantă, nu puteau fi utilizate pentru a se stabili că ingerința era „prevăzută de lege”.

60. **Condiția preciziei suficiente sau a previzibilității presupune existența unor norme de drept detaliate în privința subiectului tratat** (Kruslin v. Franța, hotărârea din 24 aprilie 1990, § 27). Ea impune o analiză mai riguroasă a normei de drept. Curtea Europeană a statuat că nivelul de precizie al legislației interne „depinde într-o măsură considerabilă de conținutul actului normativ avut în vedere, domeniul pe care este menit să-l acopere, numărul și statutul celor cărora le este adresat” (Chorherr v. Austria, hotărârea din 25.08.1993, §25). **Testul preciziei legii impune ca în situațiile în care legea conferă o anumită marjă de discreție, ea să indice cu suficientă claritate limitele acesteia** (Silver și alții v. Regatul Unit (§80). În Al-Nashif v. Bulgaria (hotărârea din 20.06.2002, §119-123) – un caz care a vizat expulzarea unei persoane din motive de securitate națională –, Curtea Europeană a statuat că „legea trebuie să indice cu suficientă claritate marja de discreție care este conferită autorităților competente și maniera exercitării acesteia, având în vedere scopul legitim al măsurii în cauză, pentru a acorda persoanelor protecția adecvată împotriva ingerințelor arbitrare”.

61. **O putere discreționară care nu este delimitată, chiar dacă face obiectul controlului judiciar din punct de vedere formal, nu trece de testul previzibilității** (Ostrovar v. Moldova, hotărârea din 13.09.2005, § 98 și §105-108). Aceeași concluzie este valabilă și pentru puterea discreționară nelimitată a instanțelor judecătorești.”

Revenind la art.32 din Constituție (art.10 din Convenție), CtEDO a reiterat în Hotărârea Medzlis Islamske Zajednice Brčko și alții c. Bosniei Și Herțegovinei §70 (citată supra) că o normă nu poate fi considerată o „lege” în sensul articolului 10 §2 decât dacă este formulată cu suficientă precizie pentru a permite cetățeanului să-și reglementeze comportamentul; acesta trebuie să fie în măsură – dacă este necesar cu consiliere adecvată – să prevadă, într-o măsură rezonabilă în circumstanțele date, consecințele pe care le poate avea o anumită acțiune.

Cap.II OMISIUNEA DE A REGLEMENTA O NORMĂ PRECISĂ PENTRU A PUTEA DETERMINA FĂRĂ ECHIVOC COMPORTAMENTUL CARE POATE AVEA UN CARACTER PENAL

Autorii prezentei sesizării, **solicită supunerea testului de constituționalitate a textului art.177 din Codul penal în raport cu art.32 combinat cu art.23 alin.(2), art.54 alin.(2) din Constituția Republicii Moldova**, deoarece legea criticată **NU REGLEMENTEAZĂ** precis situațiile în care acțiunile prin care se realizează latura obiectivă a infracțiunii de „încălcarea inviolabilității vieții personale”, nu constituie infracțiune, iar această imprecizie are consecințe negative grave și anume îngreșește nelimitat dreptul constituțional la libera exprimare, transformându-l dintr-un drept efectiv într-un drept iluzoriu.

În opinia autorilor sesizării există 2 (două) aspecte care indică la neconstituționalitatea normei art.177 Cod penal în redacția actuală:

1. Includerea acestei norme în Codul penal este contrar art.32 al Constituției RM, or libertatea opiniei și a exprimării este un drept fundamental al omului, recunoscut de Constituția RM. În virtutea caracterului fundamental al acestui drept, în art.32 alin.(3) al Constituției sunt stabilite subiectele concrete, care sunt interzise **si pedepsite** prin lege.

Elementele constitutive ale laturii obiective din dispoziția art.177 Cod penal nu se regăsesc printre subiectele interzise de Constituția RM, care atrag pedeapsă legală.

Prin urmare, pretenziile acțiunii de răspândire a informațiilor care nu se referă la domeniile indicate în alin.(3) art.32 al Constituției, pot atrage careva restricții sau obligații, stabilite de judecată în cadrul unei proceduri civile echitabile, însă nu pot atrage pedeapsa, care în spiritul dispoziției alin.(3) al art.32 din Constituție implică sancțiune penală.

Respectiv, dispoziția art.177 CP atribuie unor manifestări de liberă exprimare pericol social sporit pasibil de pedeapsă penală, depășind astfel domeniile care atrag pedeapsă, acoperite de norma constituțională. Astfel, norma penală evocată reprezintă în fapt de stabilire a pedepsei penale de o manieră extensivă, contrar normelor art.32 și 54 ale Constituției.

2.Dispoziția normei art.177 CP, în redacția actuală, nu corespunde cerințelor de calitate pentru legea penală, promovate în jurisprudența Curții Constituționale - norma penală trebuie să dispună de o claritate desăvârșită pentru toate elementele componente infracțiunii, conform cerințelor art.23 și 54, coroborate cu art.32 ale Constituției.

În Hotărârea nr. 26 din 23 noiembrie 2010, Curtea a reținut că, „Pentru a corespunde celor trei criterii de calitate - accesibilitate, previzibilitate și claritate - norma de drept trebuie să fie formulată cu suficientă precizie, astfel încât să permită persoanei să decidă asupra conduitei sale și să prevadă, în mod rezonabil, în funcție de circumstanțele cauzei, consecințele acestei conduite.

În caz contrar, cu toate că legea conține o normă de drept care aparent descrie conduita persoanei în situația dată, persoana poate pretinde că nu-și cunoaște drepturile și obligațiile.

Într-o astfel de interpretare, norma ce nu corespunde criteriilor clarității este contrară art.23 din Constituție, care statuează obligația statului de a garanta fiecărui om dreptul de a-și cunoaște drepturile.”

În jurisprudența sa, Curtea Constituțională a mai reținut că și omisiunea legislativă de a reglementa precis cu o claritate desăvârșită toate elementele componente infracțiunii, conform cerințelor art.23 și 54, coroborate cu art.32 ale Constituției, poate constitui obiect de examinare al Curții dacă prin aceasta este afectat un drept fundamental (HCC nr.17 din 19.05.2016, §71; DCC nr.28 din 12.03.2020, §24; DCC nr.123 din 22.10.2020, §26; DCC nr.162 din 29.12.2020, §23).

În context, este imperios de adus în discuție, cauza **Guja c. Moldovei [GC], (cererea nr.14277/04), Hotărârea din 12.02.2008**, în care CtEDO a constatat încălcarea art.10 alin.(2) din Convenție .

“... În acest sens, Curtea observă că un funcționar public, în cursul activității sale, poate lua cunoștință de informații interne, inclusiv informații secrete, a căror divulgare sau publicare corespunde unui interes public puternic. Astfel, Curtea consideră că semnalarea de către un funcționar public sau de către un angajat din sectorul public a unui comportament ilegal sau a unei fapte reprobabile la locul de muncă ar trebui, în anumite circumstanțe, să beneficieze de protecție. Acest lucru poate fi necesar atunci când angajatul sau funcționarul public în cauză este singura persoană sau face parte dintr-o categorie restrânsă de persoane care are cunoștință de ceea ce se

întâmplă la locul de muncă și, prin urmare, este cel mai bine plasat pentru a acționa în interesul public prin alertarea angajatorului sau a publicului larg.

Având în vedere obligația de discreție menționată mai sus, divulgarea ar trebui făcută în primul rând superiorului persoanei sau altei autorități sau organism competent. Numai în cazul în care acest lucru este în mod clar imposibil de realizat, informațiile ar putea, în ultimă instanță, să fie divulgate publicului [...] Prin urmare, pentru a evalua dacă restricția privind libertatea de exprimare a fost proporțională, Curtea trebuie să ia în considerare dacă reclamantul avea la dispoziție alte mijloace eficiente de remediere a infracțiunii pe care intenționa să o descopere.

Pentru a determina proporționalitatea unei ingerințe în libertatea de exprimare a unui funcționar public într-un astfel de caz, Curtea trebuie să ia în considerare și o serie de alți factori. În primul rând, se acordă o atenție deosebită interesului public pe care îl implică informațiile divulgate. Curtea reiterează că, în temeiul articolului 10 §2 din Convenție, există puține posibilități de restricționare a dezbaterii asupra problemelor de interes public [...]

Al doilea factor relevant pentru acest exercițiu de evaluare comparativă este autenticitatea informațiilor dezvăluite [...] În plus, libertatea de exprimare implică îndatoriri și responsabilități și orice persoană care alege să dezvăluie informații trebuie să verifice cu atenție, în măsura permisă de circumstanțe, dacă acestea sunt exacte și fiabile [...]

Pe de altă parte, Curtea trebuie să cântărească prejudiciul, dacă există, suferit de autoritatea publică ca urmare a divulgării în cauză și să evalueze dacă un astfel de prejudiciu a prevalat asupra interesului publicului ca informațiile să fie dezvăluite [...] În această privință, obiectul divulgării și natura autorității administrative în cauză pot fi relevante [...]

Motivul din spatele acțiunilor angajatului raportor este un alt factor determinant pentru a decide dacă o anumită divulgare ar trebui protejată sau nu. De exemplu, un act motivat de o nemulțumire personală sau de un antagonism personal sau de așteptarea unui avantaj personal, inclusiv a unui câștig pecuniar, nu ar justifica un nivel de protecție deosebit de ridicat [...] Este important să se stabilească faptul că, atunci când a divulgat, persoana a acționat cu bună-credință și cu convingerea că informațiile erau adevărate, că era în interesul public să le divulge și că nu avea la dispoziție niciun alt mijloc mai discret de remediere a ilicitei.

În sfârșit, în cadrul controlului proporționalității ingerinței în raport cu scopul legitim urmărit, se impune o analiză atentă a sancțiunii aplicate reclamantului și a consecințelor acesteia [...].

În pofida criticilor expuse în Hotărârea Guja, Codului penal al Republicii Moldova, continuă să sancționeze persoana care a răspândit „cu bună-știință a informațiilor, ocrotite de lege, despre viața personală ce constituie secret personal sau familial al altei persoane fără consimțământul ei” chiar dacă aceasta ar fi acționat cu bună-credință și cu convingerea că informațiile erau adevărate, că era în interesul public să le divulge și că nu avea la dispoziție niciun alt mijloc mai discret de remediere a ilicitei (a se vedea art.177 din Codul penal - Încălcarea inviolabilității vieții personale).

Prin comparație, este de reținut că legiuitorul român a reglementat diferit situația și consecințele:

art.226 Violarea vieții private (extras Codul penal al României)

(1) Atingerea adusă vieții private, fără drept, prin fotografierea, captarea sau înregistrarea de imagini, ascultarea cu mijloace tehnice sau înregistrarea audio a unei persoane aflate într-o locuință sau încăpere ori dependință ținând de aceasta sau a unei convorbiri private se pedepsește cu închisoare de la o lună la 6 luni sau cu amendă.

(2) Divulgarea, difuzarea, prezentarea sau transmiterea, fără drept, a sunetelor, convorbirilor ori a imaginilor prevăzute în alin. (1), către o altă persoană sau către public, se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 2 ani sau cu amendă.

(3) Acțiunea penală se pune în mișcare la plângerea prealabilă a persoanei vătămate.

(4) Nu constituie infracțiune fapta săvârșită:

a) de către cel care a participat la întâlnirea cu persoana vătămată în cadrul căreia au fost surprinse sunetele, convorbirile sau imaginile, dacă justifică un interes legitim;

b) dacă persoana vătămată a acționat explicit cu intenția de a fi văzută ori auzită de făptuitor;

c) dacă făptuitorul surprinde săvârșirea unei infracțiuni sau contribuie la dovedirea săvârșirii unei infracțiuni;

d) dacă surprinde fapte de interes public, care au semnificație pentru viața comunității și a căror divulgare prezintă avantaje publice mai mari decât prejudiciul produs persoanei vătămate.

(5) Plasarea, fără drept, de mijloace tehnice de înregistrare audio sau video, în scopul săvârșirii faptelor prevăzute în alin. (1) și alin. (2), se pedepsește cu închisoarea de la unu la 5 ani.

O reglementare similară o atestăm și în **legislația Ucrainei**:

Статья 182. Нарушение неприкосновенности частной жизни (extras Codul penal al Ucrainei)

1. Незаконный сбор, хранение, использование, уничтожение, распространение конфиденциальной информации о лице или незаконное изменение такой информации, кроме случаев, предусмотренных иными статьями этого Кодекса, -

караются штрафом от пятисот до одной тысячи необлагаемых налогом минимумов доходов граждан или исправительными работами на срок до двух лет, или арестом на срок до шести месяцев, или ограничением свободы на срок до трех лет.

2. Те же действия, совершенные повторно, или если они нанесли существенный вред охраняемым законом правам, свободам и интересам лица, -

караются арестом на срок от трех до шести месяцев или ограничением свободы на срок от трех до пяти лет, или лишением свободы на тот же срок.

Примечание. Существенным вредом в этой статье, если он состоит в нанесении материального ущерба, считается такой вред, который в сто и более раз превышает необлагаемый налогом минимум доходов граждан.

Публичное, в том числе через средства массовой информации, журналистов, общественные организации, профессиональные союзы, сообщение лицом информации о совершении уголовного или иного правонарушения, совершенное с соблюдением требований закона, не является действиями, предусмотренными этой статьей, и не влечет за собой уголовную ответственность.

Cât ține de **Federația Rusă (care este considerat un stat totalitar)**, infracțiunea de încălcare a inviolabilității vieții personale este prevăzută de art.137 din Codul penal (Нарушение неприкосновенности частной жизни).

Prin Hotărârea Plenului Curții Supreme a Federației Ruse nr.46 din 25.12.2018, („О некоторых вопросах судебной практики по делам о преступлениях против конституционных прав и свобод человека и гражданина (статьи 137, 138, 138.1, 139, 144.1, 145, 145.1 Уголовного кодекса Российской Федерации)”), s-a explicat că nu poate atrage răspunderea penală culegerea ilegală sau răspândirea cu bună-știință a informațiilor de interes de stat și interes public, sau dacă aceste informații, deja, au făcut obiectul dezbaterilor publice, sau însăși persoana, intenționat sau din neatenție, le-a făcut publice.

În concluzie, aceste state au abordat o politică penală în vederea sancționării faptelor prin care se încălcarea inviolabilitatea vieții personale, în conformitate cu Convenția Europeană a Drepturilor Omului și jurisprudența Curții Europene.

În Hotărârea **Halet c.Luxemburg** (citată supra) §108, Curtea a conchis că condamnarea reclamantului pentru divulgarea informațiilor de interes public, a

76

constituit o ingerință în exercitarea dreptului său la libertatea de exprimare, astfel cum este protejat de articolul 10 din Convenție.

Revenind la norma prevăzută art.177 din Codul penal, care, după cum am argumentat mai sus, reprezintă o ingerință în dreptul la libera exprimare garantat de art.32 din Constituție, constatăm că legiuitorul național a formulat textul fără a ține cont de cele șase criterii identificate de CtEDO în Hotărârea Guja (12.02.2008) și revizuite în Hotărârea Halet (14.02.2023).

Pe cale de consecință, cele reținute supra ne permit a conchide că art.177 din Codul penal, în maniera în care este formulat [prin omisiunea de a reglementa criterii clare și concrete pentru a discerne în ce cazuri faptele de răspândire a informațiilor „ocrotite de lege, despre viața personală ce constituie secret personal sau familial al altei persoane fără consimțământul ei” nu constituie infracțiune] nu îndeplinește condiția preciziei suficiente sau a previzibilității, deoarece nu este o normă detaliată în privința subiectului tratat.

Drept consecință, acest viciu de neconstituționalitate a art.177 din Codul penal, conferă organului de urmărire penală și instanțelor de judecată, chemate să judece fapte prevăzute de art.177 din Codul penal, o discreție fără a indica cu suficientă claritate limitele acesteia, or, o putere discreționară care nu este limitată, chiar dacă face obiectul controlului judiciar din punct de vedere formal, nu trece de testul previzibilității.

Cap.III IMPREVIZIBILITATEA LEGII

În speță, subsemnații sesizării mai consideră că sintagma „*informațiilor, ocrotite de lege, despre viața personală ce constituie secret personal sau familial*”, din dispoziția art.177 alin.(1) din Codul penal, este un text imprevizibil și îngrădește dreptul persoanei la libera exprimare, și solicităm supunerii testului de constituționalitate în raport cu art.32 combinat cu art.23 alin.(2), art.54 alin.(2) Constituția Republicii Moldova.

*Suplimentar la principiile generale privind calitatea legii, sistematizate de Curtea Constituțională în Hotărârea nr.28 din 23.11.2015 §§ 56-61, reținem o hotărâre a CtEDO relevantă speței și anume cauza **Karademirci și alții c. Turciei** (Cererile nr.37096/97 și 37101/97) din 25.01.2005 (reclamanții au fost sancționați penal prin interpretarea extensivă și prin analogie a legii penale, lege care nu îndeplinea cerințele previzibilității și, în consecință, a existat o încălcare a articolului 10 din Convenție).*

În hotărârea dată, CtEDO reiterează jurisprudența sa constantă potrivit căreia expresia „prevăzută de lege” impune nu numai ca măsura contestată să aibă un anumit temei în dreptul intern, ci se referă și la calitatea legii în cauză, impunând ca aceasta să fie accesibilă persoanei interesate și previzibilă în ceea ce privește efectele sale (§33).

Curtea a constat că măsura a fost prevăzută de legea națională, însă, având în vedere particularitățile cauzei, examinând aceste dispoziții legale, a constat că legislația internă nu indica cu suficientă acuratețe procedura pe care liderii sindicali trebuie să o urmeze atunci când organizează conferințe de presă și distribuie declarații scrise presei.

Cu toate că s-a reținut argumentul că „*oricât de clar redactată ar fi o dispoziție legală, va fi inevitabil nevoie de interpretare de către instanțe și va exista întotdeauna*

nevoia de a elucida punctele îndoielnice și de a ne adapta la circumstanțele în schimbare”, Curtea a conchis că legea a fost vagă și imprecisă și a conferit instanțelor o largă putere de apreciere (§§38-39).

În §40 *ibidem*, CtEDO a atenționat că „este destul de clar că exercitarea libertății de exprimare poate fi condiționată de respectarea anumitor formalități. În plus, articolul 10 din Convenție nu interzice în termeni impunerea unor restricții prealabile asupra unei anumite forme de comunicare. Cu toate acestea, în opinia Curtii, dacă, precum în speță, nerespectarea unei proceduri oficiale constituie o infracțiune, legea trebuie să definească în mod clar împrejurările în care se va aplica (a se vedea, *mutatis mutandis*, Hotărârea *Observer și Guardian c.Regatul Unit* din 26.11.1991, seria A, nr. 216, p.30, §60). Acest principiu înseamnă, de asemenea, că domeniul de aplicare al unei restricții nu trebuie extins în detrimentul unui acuzat, de exemplu prin analogie [a se vedea, *mutatis mutandis*, *Başkaya și Okçuoğlu c. Turciei* [GC], nr.23536/94 și 24408/94, §36, CEDO 1999-IV)]. Această cerință va fi îndeplinită dacă justițiabilul este în măsură să stabilească din modul de redactare a dispoziției relevante și, dacă este necesar, cu ajutorul interpretării acesteia de către instanțe, actele și omisiunile care îi angajează răspunderea penală.

În opinia autorilor sesizării, orice răspândire de informații ocrotite de lege, despre viața unei persoane ce constituie secret personal sau familial atrage după sine o sancțiune penală, care urmează să fie aplicată prin interpretarea sintagmei criticate „dincolo de ceea ce este previzibil în mod rezonabil”.

Prin urmare, persoanele nu pot să prevadă în mod rezonabil în ce situații distribuirea unor informații de interes public ar intra în domeniul de aplicare al articolului 177 din Codul penal, și când ar fi protejat de garanțiile articolului 32 din Constituție.

În context, subliniem că **în materie penală legislatorul trebuie să fie deosebit de precis, clar și corect**, așa cum o impune principiul *nulla poena sine lege*, consacrat de articolul 7 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

Deși pare a fi simplu să se identifice acțiunile prin care se realizează latura obiectivă a infracțiunii date, este mult mai dificil să se determine obiectul imaterial al infracțiunii și anume *care din informațiile „ocrotite de lege, despre viața personală” constituie „secret personal sau familial al altei persoane”*.

Analizând sintagma „informațiilor, ocrotite de lege, despre viața personală ce constituie secret personal sau familial al altei persoane”, conchidem că informațiile, care constituie obiectul imaterial al infracțiunii, trebuie să îndeplinească **cumulativ** următoarele 3 condiții:

1. să fie ocrotite de lege, ca de exemplu:

- ❖ *informațiile referitoare la boală, la viața intimă și familială a pacientului (ocrotite de Legea ocrotirii sănătății, adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la 28.03.1995);*
- ❖ *informațiile obținute de organele securității statului, în procesul activității acestora (ocrotite de Legea privind organele securității statului, adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la 31.10.1995);*
- ❖ *informațiile despre tulburările psihice, despre solicitarea de asistență psihiatrică și tratament într-o instituție de psihiatrie, precum și alte informații despre starea sănătății psihice a persoanei (ocrotite de Legea privind sănătatea mentală, adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la 16.12.1997);*
- ❖ *informația culeasă de persoanele care practică activitatea particulară de detectiv și pază (ocrotite de Legea privind activitatea particulară de detectiv și de pază, adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la 04.07.2003);*

❖ informațiile confidențiale ce i-au fost comunicate avocatului în timpul acordării asistenței juridice (ocrotite de Legea cu privire la avocatură, adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la 19.07.2002);

❖ informațiile cu privire la faptele care i-au devenit cunoscute notarului în timpul activității sale sau informațiile cu privire la actele notariale îndeplinite (ocrotite de Legea cu privire la notariat, adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la 08.11.2002);

❖ datele referitoare la tratamentul infertilității prin aplicarea tehnologiilor de asistare medicală a reproducerii umane; orice informație a cuplului heterosexual, legată de tratamentul infertilității prin aplicarea metodelor de fertilizare in vitro (ocrotite de Legea privind sănătatea reproducerii, adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la 15.06.2012) etc.

2. să privească **viața personală** a altei persoane, care este o componentă a vieții sociale și care include:

➤ **viața intimă** - exercitarea dreptului de singurătate și a dreptului la viața sentimentală;

➤ **viața familială** ține de relațiile în cadrul familiei, de căsătorie, nașterea copiilor, adopție, desfacerea căsătoriei, partajul bunurilor soților, bugetul familial, dispunerea de către soți de depuneri bănești și alte bunuri comune etc.;

➤ **viața privată, care în afară de dreptul la propria imagine, dreptul la nume, situația averii, starea sănătății, faptele săvârșite, concepțiile, opiniile și convingerile personale, atitudinea față de alte persoane, alte fapte din biografia persoanei, care nu trebuie făcute cunoscute publicului, include și activitățile profesionale (viata profesională).**

3. Să fie secretul personal sau familial al altei persoane.

Atât Codul penal cât și legislația națională nu dau o explicație clară care din informații, ocrotite de lege, despre viața personală, constituie secret personal sau familial al altei persoane, spre deosebire de definirea în legi speciale a „secret de stat”, „secret comercial”, „secret bancar”, „secret fiscal” etc.

Or, observăm că întreaga redacție a art.177 alin.(1) din Codul penal este formulată de o asemenea manieră, încât ne permite a deduce că **distribuirea informațiilor, ocrotite de lege, despre viața personală, indiferent de conținutul acestora, ce NU ar constitui secret personal sau familial**, nu ar întruni semnele acestei infracțiuni.

În această împrejurare, persoana, care cu bună-credință, în interes public, dorește să facă uz de dreptul constituțional de a se exprima liber și de a informa societatea despre „**acte, practici sau comportamente ilicite la locul de muncă ori a unor acte, practici sau comportamente care, deși legale, sunt reprobabile** (§137 cauza Halet, citată supra), se află în fața unei dileme, deoarece nu poate identifica, nici de sine stătător și nici ajutat de un avocat, limitele dreptului său la exprimare, deoarece următoarele întrebări rămân fără răspunsuri:

? care anume dintre informațiile ocrotite de lege, despre viața personală, constituie sau, după caz, nu constituie secret personal sau familial?

? în baza căror criterii și de către cine trebuie să fie apreciate a fi secrete „informațiile, ocrotite de lege, despre viața personală”?

Aceste întrebări fac din dispoziția art.177 alin.(1) din Codul penal o reglementare sterilă căreia îi lipsește suficienta specificitate, fiind o incertitudine legislativă, care este, în mod clar, în contradicție cu cerințele Convenției și Constituției la capitolul calitate a legii, din motiv că nu trece testul de previzibilitate.

Mai subliniem faptul că neconcretizarea care anume informații ocrotite de lege despre viața persoanei constituie secret personal sau familial, acordă instanțelor judecătorești o marjă largă de discreție la aplicarea art.177 din Codul penal, articol care *per se* constituie o ingerință în dreptul constituțional la libera exprimare, fapt care poate genera consecințe negative precum:

➤ **aplicarea acestei norme arbitrar *ad casu* de autoritățile competente**, în scopul de a împiedica divulgarea informațiilor privind comportamentul culpabil al funcționarilor sau agenților de stat sau problemele din administrația publică (a se vedea concluziile CtEDO în cauzele Halet și Guja, *citate supra*, potrivit cărora Curtea a subliniat că în contextul general al cauzelor privind articolul 10 din Convenție, impunerea unei sancțiuni penale este una dintre cele mai grave forme de ingerință în dreptul la libertatea de exprimare, iar sanctionarea în afara criteriilor clare a persoanei care-și exercită dreptul la libera exprimare în raport cu probleme de interes public are un efect disuasiv asupra altor angajați prin descurajarea raportării, în interes public, „a unor acte, practici sau comportamente ilicite la locul de muncă ori a unor acte, practici sau comportamente care, deși legale, sunt reprobabile, iar acest „efect de descurajare funcționează în detrimentul societății în ansamblu” (§137, §§149-150 cauza Halet);

➤ **existența hotărârilor judecătorești cu interpretări diametral opuse;**

➤ **chiar și recurgerea la aplicarea analogiei sau a interpretării extensive, or, acest procedeu este interzis în materie penală (cu excepția când e în avantajul persoanei acuzate).**

În lumina celor menționate anterior, considerăm că, inexistența în Lege a unor criterii obiective și clare pentru a stabili concret care din informațiile ocrotite de lege sunt secret personal sau familial, face din dispozițiile normative contestate reglementări cărora le lipsește suficiența specificitate, iar acest viciu are consecințe negative asupra unui drept constituțional și anume dreptul la libertatea de exprimare, care cuprinde dreptul de a avertiza și denunța încălcări ale legislației de către funcționari.

În acest context, amintim Rezoluția 1729 (2010) a Adunării Parlamentare a Consiliului European, prin care s-a recunoscut importanța „avertizorilor” – persoanele care trag un semnal de alarmă pentru a pune capăt încălcărilor de lege.

Prin acest act, Adunarea Parlamentară a invitat toate statele membre să-și revizuiască legislația la acest capitol, în special prin definirea „divulgărilor protejate” și codificarea aspectelor relevante pentru protecția împotriva urmării penale a „avertizorilor”.

Ulterior, în **Directiva (UE) 2019/1937a** Parlamentului European și a Consiliului din 23.10.2019 (*cu modificările ulterioare*) au fost stabilite noi reguli de protecție a „denunțătorilor de nereguli”, potrivit cărora mecanismele de protecție a acestora trebuie să includă și prevenirea riscului de represalii, „denunțătorii de nereguli” vor

beneficia de protecție inclusiv în cadrul procedurilor judiciare, în special prin exonerarea de răspundere pentru dezvăluirea informațiilor.

Ținând cont de cerința statuată în art.54 alin.(2) din Constituție precum că o ingerință într-un drept trebuie să fie prevăzută de lege, mai trebuie să corespundă și „normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional”, constatăm că legiuitor la redactarea textului art.177 din Codul penal, normă care nu poate fi interpretată în mod extensiv, nu a ținut cont de recomandările expuse în actele precitate.

ÎN CONCLUZIE :

Ținem să menționăm, că în prezenta sesizare, autorii nu neagă constatările statuate de Curtea Constituțională în Hotărârea nr.25 din 13.10.2015 și Decizia nr.63 din 25 aprilie 2019, potrivit cărora Codul penal și, respectiv, o lege nu poate să abunde în texte explicative.

În context, considerăm că aceste constatări nu sunt aplicabile speței, atâta timp cât critici se aduc nu referitor la modalitatea de interpretare a art.177 din Codul penal, ci referitor la imprevizibilitatea normelor și contradicțiile cu legea supremă, vicii care generează consecințe negative prin îngrădirea nelimitată a dreptului persoanei la exprimare.

Acceptarea unei asemenea ingerințe directă în dreptul constituțional, (*cu riscul de a mă repeta*) ingerință care este provocată de o omisiune legislativă și, imprevizibilitate, **ar egala cu desconsiderarea Constituției, denegarea a tot ce înseamnă Statul de Drept, precum și denegarea Convenției și întregii practici a CtEDO.**

În această ordine de idei, considerăm că orice drept este concret și efectiv doar atunci când persoana beneficiază o posibilitate clară și concretă de a-și expune opiniile și exprima liber, iar pentru asigurarea protecției efective a acestui drept nu este suficient doar de a-l preciza în textul Constituției, ci trebuie asigurate condiții minime pentru respectarea unui echilibru între libertatea de exprimare și viața personală a altei persoane, cu stabilirea garanțiilor clare în vederea delimitării ariei de aplicare.

Pe final, amintesc constatările Curții Constituționale în §108 din Hotărârea nr.2 din 09.02.2016, conform cărora „[...] edictarea și aplicarea corectă, uniformă și în spiritul principiilor constituționale a legii reprezintă pilonul statului de drept, iar, în consecință, excepția de neconstituționalitate constituie o garanție constituțională a drepturilor și libertăților conferite cetățenilor pentru apărarea lor împotriva unor eventuale abateri ale legiuitorului prin instituirea unor norme contrare Constituției. Curtea Constituțională, având rolul de garant al supremației Constituției, devine garantul acestor drepturi și libertăți”.

VII. LISTA DOCUMENTELOR RELEVANTE

La prezenta sesizare, urmează a fi anexate de către instanța care judecă cauza, rechizitoriul.

VIII. DECLARAȚIA ȘI SEMNĂTURA AUTORULUI SESIZĂRII

31

Declarăm pe propria onoare că informațiile prezentate Curții sunt veridice, pentru ce și semnăm.

Cu respect,

Alexandr Stoianoglo

20.05.2025

Vasile Gafton

20.05.2025

Victor Munteanu

20.05.2025